

НДО ТА ЗАКЛАДИ КУЛЬТУРИ: думки, дії, досвід

"Спільний шлях у майбутнє": нове життя для місцевих громад

Чи готові будинки культури сьогодні до змін?

Будинок культури по-польськи

ТОЧКА ЗОРУ

На межі

УКРАЇНА: ВІДКРИТИЙ ПРОЕКТ

Центральна бібліотека - центр громадських ініціатив Миколаєва

ІНФО ПРО ІНФО

На користь громаді

"Ви маєте про нас знати" або школа доброти по-кировоградськи

Школа соціальних ініціатив

"Будинок надії" - з вірою в перемогу!

Ми говоримо алкоголю - ні!

Конструктивний діалог: влада і громадськість

СТОРІНКА ДЛЯ ДІТЕЙ

«Спільний шлях у майбутнє»: нове життя для місцевих громад

читайте на стор. 3

"Багато хто хоче робити добрі справи за гроші, але суспільство потребує не тільки добрих справ, а передусім ефективності в цьому напрямку..."

Редактор:
Тамара Азарова

Члени редакційної ради:

Лев Абрамов
Ірина Батура
Оксана Гурьянова
Марія Лебідь

Дизайн та верстка:
Анна Сорока

Фото:
Олена Кваша
Дарина Мінаєва

Тиражування
ФОП Александрова М.В.
Замовлення №2 від 20 січня 2010 р.
Наклад 1000 примірників
Бюлетень видається з 1999 року.
Свідоцтво серія КГ № 522/99 Р
Видане Головним управлінням
юстиції в Кіровоградській області
Видання засноване
Інститутом соціокультурного
менеджменту

Адреса редакції:
м. Кіровоград
вул. Гайдара, 75-а, оф.1
Поштова адреса:
а/с 4/30, м. Кіровоград,
Україна, 25006.
Тел./факс: 0522 34-56-67, 27-10-95
e-mail: iscm@mail.ru

При використанні матеріалів видання посилання на «НДО-Інформ» - обов'язкове.
Надіслані матеріали не рецензуються та не повертаються. Редакція може не поділяти точку зору автора та не відповідає за фактологічні помилки, які він допускає.

Якщо ви бажаєте отримувати бюлетень або інші видання ІСКМ, просимо надіслати поштою або факсом офіційне листи-заявки за підписом керівника вашої організації або структурного підрозділу.

Видання розповсюджується безкоштовно.

Бюлетень «НДО-Інформ» - періодичне інформаційно-просвітницьке видання, що здійснюється Інститутом соціокультурного менеджменту (ІСКМ), в рамках Національного Проекту «Спільний шлях в майбутнє», що реалізується в рамках програми «Об'єднуємося заради реформ (UNITER)», що виконується Pact. Inc., завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агенцію США з міжнародного розвитку (USAID).

Думки, викладені в даному виданні, є винятковою відповідальністю ІСКМ і можуть не співпадати з точкою зору USAID, уряду США та Pact. Inc.

Видання розраховане на активістів громадських організацій, працівників закладів культури, посадовців органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, журналістів та всіх, хто цікавиться суспільним життям сучасної України.

Мета проекту «Спільний шлях у майбутнє»:
зміцнити організаційні можливості громадських організацій на рівні місцевих громад шляхом створення можливостей для розвитку центрів місцевої активності на базі існуючих будинків культури.

Основні завдання, які ІСКМ та партнери мають виконати під час реалізації Національного проекту:

1. Вивчити діяльність будинків культури та їх можливості до адаптації реальним потребам громади, активним громадським організаціям на прикладі Кіровоградської, Дніпропетровської, Миколаївської, Чернігівської та Рівненської областей.

2. Розробити рекомендації Міністерству культури та туризму України в частині адаптації існуючої нормативно-правової бази до сучасних соціально-економічних умов, передбачивши можливість збільшити кількість можливостей будинків культури.

3. Активізувати суспільний діалог на тему діяльності будинків культури та залучити до роботи територіальні громади, які мають позитивний досвід організації будинків культури в сучасних умовах.

Партнерами проекту є:

- Центр гуманістичних технологій «АХАЛАР»;
- Центр підтримки громадських та культурних ініціатив «Тамариск»;
- Фондація ім. Князів-благодійників Острозьких;
- Центр сприяння суспільним інноваціям.

З М І С Т

«Спільний шлях у майбутнє»: нове життя для місцевих громад	3
Чи готові будинки культури сьогодні до змін?	4
Будинок культури по-польські	5
Візитна картка	6
На межі	7
Центральна бібліотека – центр громадських ініціатив Миколаєва	11
На користь громаді	14
«Ви маєте про нас знати» або школа доброти по-кіровоградські	14
Школа соціальних ініціатив	16
«Будинок надії» - з вірою в перемогу!	17
Ми говоримо алкоголю – ні!	18
Конструктивний діалог: влада і громадськість	19
Сторінка для дітей	20

Шановні читачі!

Інститут соціокультурного менеджменту (ІСКМ) пропонує до вашої уваги перший випуск інформаційно-просвітницького бюлетеня «НДО-Інформ» у 2010 році.

Наше видання не нове в інформаційному просторі, адже починаючи з 1999 року «НДО-Інформ» виходить для всіх небайдужих громадян, державних установ та громадських організацій. А всім, хто вперше тримає наше видання в руках, ми дякуємо за інтерес, запрошуємо ознайомитися з нашою діяльністю та долучитися до реалізації суспільно-значимих проектів!

В «НДО-Інформ» ви зможете знайти інформаційно-аналітичні матеріали, статті, інтерв'ю та конкурси для вас та ваших дітей.

Основними темами для кореспондентів та авторів нашого видання будуть питання взаємодії закладів культури та громадських організацій. На сторінках «НДО-Інформ» ви зможете ознайомитися з різними думками та поглядами на проблеми «третього сектору», концепціями взаємодії державних установ та громадських організацій від авторів з

різних куточків України, які беруть участь в реалізації унікального Національного проекту «Спільний шлях у майбутнє», що реалізує ІСКМ з партнерськими організаціями, та який покликаний віднайти можливість сприяти розвитку громадських організацій малих міст та сіл України, шляхом активізації їх співпраці з закладами культури. Така співпраця, на думку фахівців ІСКМ може перетворитися на постійно діючу модель, яка дозволить розвиватися громадським організаціям та сприятиме адаптації закладів культури до сучасних потреб суспільства. Команда ІСКМ докладатиме всіх зусиль для того, щоб забезпечити інформування громадськості про реалізацію зазначеного проекту.

Сподіваємося, що видання заслужить довіру та стане порадиником всім, хто небайдужий до вирішення соціальних проблем громади і шукає шляхи їх подолання.

Ми відкриті для взаємодії та радо запрошуємо до співпраці всіх, хто розділяє наші погляди! Очікуємо на ваші зауваження та пропозиції.

З повагою

**Редакторська група «НДО-Інформ»
та колектив ІСКМ**

«Спільний шлях у майбутнє»: нове життя для місцевих громад

Інститут соціокультурного менеджменту (ІСКМ) розпочав реалізацію Національного проекту «Спільний шлях у майбутнє», що покликаний зміцнити організаційні можливості громадських організацій на рівні місцевих громад, шляхом створення можливостей для розвитку центрів місцевої активності в партнерстві з будинками культури.

На сьогоднішній день діяльність громадських організацій та ініціативних груп в районах, невеликих населених пунктах країни часто є малоефективною та не результативною. На думку керівника ІСКМ Лева Абрамова, однією з причин зазначеної проблеми є відсутність координації дій зазначених інституцій. Одним із варіантів вирішення проблеми є розширення форм діяльності, існуючих будинків культури в напрямку задоволення реальних потреб місцевих громад. Особливо актуально це зараз, адже не секрет, що більшість сільських будинків культури України сьогодні вимушена ВИЖИВАТИ.

«Традиційні спроби порятунку сільських закладів культури не завжди діють, прикладом цього є те, що більшість таких закладів сьогодні не опалюється і зазнають руйнації. Хоча ще у 2005 році Верховна Рада України прийняла Постанову №2749 «Про недопущення закриття соціально-культурних закладів у сільській місцевості» - вона не була підкріплена відповідними бюджетними ресурсами ні у 2005 році, ні

в наступні роки. Сьогодні у нас ще є шанс зробити заклади культури потрібними громадянам перетворивши їх на центри громадської активності, тим більше, що така практика демонструє позитивні результати в Кіровоградській, Миколаївській та Дніпропетровській областях...», - зазначив Лев Абрамов.

Враховуючи актуальність проблеми, ІСКМ організував та провів скайп-конференцію за участі представників органів виконавчої влади, закладів культури, засобів масової інформації, громадських організацій та вищих навчальних закладів Кіровоградської, Дніпропетровської, Миколаївської, Чернігівської та Рівненської областей, під час якої було досягнуто домовленість про підтримку Національного проекту «Спільний шлях у майбутнє» та визначено основні завдання, які необхідно виконати для досягнення мети проекту.

По-перше, на думку учасників конференції, необхідно вивчити діяльність будинків культури та їх можливості до адаптації реальним потребам громади, активним громадським організаціям на прикладі Кіровоградської, Дніпропетровської, Миколаївської, Чернігівської та Рівненської областей.

По-друге, варто розробити рекомендації Міністерству культури та туризму України в частині адаптації існуючої нормативно-правової бази до сучасних соціально-економічних умов.

І останнє – необхідно активізувати суспільний діалог на тему діяльності будинків культури та залучити до роботи територіальні громади, які мають позитивний досвід організації діяльності будинків культури в сучасних умовах. Цей пункт «міжобласної» угоди учасники заходу домовилися реалізовувати не зволікаючи, особливу увагу приділяючи залученню до всіх заходів в рамках проекту представників засобів масової інформації.

Для «НДО-Інформ»
Оксана Гур'янова

Чи готові будинки культури сьогодні до змін?

На жаль, сьогодні вся Україна переживає економічну кризу, звичайно це не могло не торкнутися і сфери культури. Особливо «важкі часи» настали для будинків культури в сільських районах. У Дніпропетровській області великий відсоток складають райони, в яких протягом всього зимового періоду також «заморожується» і робота будинків культури. І це абсолютно зрозуміло, тому що працювати в не опалювальних приміщеннях просто не можливо. Якщо ми розглянемо ситуацію в цілому, то, звернувшись до цифр, побачимо наступну картину: всього в Дніпропетровській області 519 будинків культури, з них 356 потребують капітального ремонту, і ще 43 знаходяться в аварійному стані.

Центр підтримки громадських і культурних ініціатив «Тамариск» протягом декількох років працював у сфері налагодження партнерських стосунків громадських організацій та державних закладів культури у Дніпропетровському регіоні. На цьому шляху у нас були і свої досягнення, і безліч проблем. Отже, оцінивши ситуацію в регіоні, ми вирішили приєднатися до Національного проекту «Спільний шлях у майбутнє», який ініційовано Інститутом соціокультурного менеджменту, оскільки проблема трансформації мережі закладів культури може бути вирішена тільки системно, у співпраці громадських організацій з багатьох регіонів та на всіх рівнях галузі.

Може виникнути питання: чому не влада, чому громадські організації вирішили зайнятися питаннями культури? На жаль, ми часто забуваємо, що будинки культури

створені, в першу чергу, для громадян, і, відповідно, їхня діяльність має відповідати потребам місцевої громади. Часи змінюються, також змінюються і потреби людей, для яких існують будинки культури. І якщо діяльність закладів культури не буде наповнена новим змістом, вони так і залишаться нікому не потрібними.

На сьогоднішній день, для того щоб будинки культури могли повноцінно працювати на свою громаду, необхідно переглянути модель, виходячи з якої вони працюють. Для того, щоб допомогти будинкам культури в цей нелегкий час не тільки вижити, а ще й перетворитися на центри місцевої активності, слід з'ясувати, наскільки вони готові до таких змін. Наскільки вони готові до співпраці з громадськими організаціями.

Чи можемо ми допомогти людині кинути палити, якщо вона сама цього не захоче? Чи можемо ми наповнити новим змістом діяльність будинку культури, якщо його керівництво та співробітники не бажають ніяких змін? Досвід показує, що неможливо допомогти тому, хто не бажає допомогти собі сам.

Саме тому Центр «Тамариск» спрямовує свої зусилля на допомогу тим закладам, які самі готові до перетворення, тільки в цьому випадку робота буде дійсно ефективна.

У межах проекту «Спільний шлях до майбутнього», за допомогою опитувань та фокус-груп, ми матимемо змогу детально вивчити ситуацію в регіоні. І тільки за результатами такого дослідження ми разом з партнерами зможемо зробити висновок, наскільки готові до змін будинки культури сьогодні, куди потрібно спрямувати зусилля громадських організацій, та які умови потрібно створити, щоб працівники закладів культури знайшли бажання та можливості,

щоб допомогти собі самим та своїм громадам.
Для «НДО-Інформ» Євгенія Карельська

Центр підтримки громадських і культурних ініціатив «Тамариск»

м. Дніпропетровськ,
вул. Плеханова, 2А, офіс 4,
поштова адреса: 49000,
м. Дніпропетровськ, а/с 907,
тел./факс (0562) 36-75-22,
тел.: (056) 716-45-76, 716-45-77,
e-mail: tamarisk@tamarisk.org.ua,
www.tamarisk.org.ua,
www.cso.dp.ua

Будинок культури по-польські

Чужому навчайтесь і свого не цурайтесь – істина, яку заповів нам Тарас Шевченко, завжди буде актуальною та підштовхуватиме активних громадян до пошуку, пізнання та самоаналізу. Нещодавно, в рамках ознайомчого візиту, Республіку Польща відвідала і Вікторія Солоніцина (заступник директора Чернігівського Центру гуманістичних технологій «АХАЛАР»), яка під час свого перебування в сусідній країні намагалася дізнатися якомога більше про роботу будинків культури. Про свої враження вона радо розповіла нашому кореспонденту.

Кор.: Пані Вікторіє, Ви щойно повернулися з Польщі, де мали можливість побачити, як там працюють будинки культури.

- Під час нашого перебування в Польщі ми відвідали кілька будинків культури. Наші сусіди вирішили поєднати культуру та громадську активність. Польські будинки культури можна назвати такими собі культурними центрами. В маленьких містах та передмістях такі культурні центри знаходяться в робочих районах, де мешкає найбільша кількість дітей і молоді. Художні галереї, кінотеатри, театри, кафе, учбові класи, виставкові зали та інше – це той культурний спектр, яким може

користуватися кожен житель польського міста або містечка. Культурні центри Польщі ніколи не бувають порожніми.

Важливим, на мій погляд є й те, що культурний центр є абсолютно відкритим як для дітей, так і для дорослих. Дуже багато цікавого культурні центри пропонують для молодих людей. Вони мають можливість прийти і реалізувати тут свої ідеї, відкрити свій талант, наприклад, створити колекції одягу, надрукувати власні плакати або записати власний диск. Для цього в центрах є все необхідне: швейні майстерні, графічні студії, сцени та багато іншого. Відвідувачі таких центрів мають змогу подавати свої ідеї на розгляд персоналу культурних закладів для того, щоб отримати їх методологічну та матеріальну підтримку. Один раз на тиждень такі заявки-ідеї розглядаються. Персонал допомагає в їх реалізації.

В таких культурних центрах ви отримуєте можливість самореалізації, сплачуючи лише за матеріали, які використовуєте в процесі. Люди, які тут працюють створили незабутню творчу атмосферу.

Також я побачила будинок культури, який був розташований в старій бібліотеці, і це був дуже цікавий формат взаємодії закладу культури та місцевих неурядових організацій, оскільки бібліотека продовжує діяти, а громадські організації, ініціативні групи мають можливість користуватися приміщеннями бібліотеки, а також усіма існуючими там засобами для організації семінарів, цікавих зустрічей та інше. В рамках візиту наша група відвідала і культурний центр «Мануфактура» в торговому центрі міста Лодзь – невеликого міста поблизу Варшави. «Мануфактура» - це вдале поєднання популярних розваг і традиційної культури: поряд з магазинами, різноманітними кафе і ресторанами діють розважальний комплекс для дітей і дорослих, виставкові майданчики, де відвідувачі можуть придбати книги, побачити та придбати роботи місцевих художників та інше. Що цікаво, центр виник за ініціативи місцевих

органів влади та громади. Культурний центр «Мануфактура» - яскравий приклад активної позиції громади, яка ефективно бере участь у суспільному житті свого міста.

Мені здається, що маючи палке бажання та натхнення і в нашій країні, наших містах, селищах можна поєднати культуру та громадську активність. І в нашій країні є люди, ініціативні групи, які можуть перетворити існуючі культурні заклади на місця, куди люди знову почнуть ходити, щоб набути певних знань, навичок, які їм необхідні, куди можна прийти у вихідні та будні дні з друзями, або родиною і разом гарно, пізнавально і цікаво провести вільний час. Для цього ми і приєдналися

до Національного проекту «Спільний шлях у майбутнє», який покликаний віднайти найкращий варіант вирішення проблеми взаємодії будинків культури та громадських організацій. І наша організація з превеликим задоволенням робитиме свій внесок в цю важливу справу.

Для «НДО-Інформ» з Чернігівщини
Вікторія Гоголь

**Центр гуманістичних технологій
“АХАЛАР”**

14000 м. Чернігів, проспект Миру, 35
кв. 67, а/с 69
тел.: (0462) 934-444, факс (0462) 677-312,
сайт: www.ahalar.org.ua

ВІЗИТНА КАРТКА

Шановні читачі, зазначена рубрика має на меті познайомити вас з громадськими організаціями України, які беруть участь в реалізації проекту «Спільний шлях у майбутнє».

Тож, знайомтесь.....

Кіровоградське обласне об'єднання громадян «Інститут соціокультурного менеджменту» (ІСКМ) - неполітична, некомерційна, нерелігійна, недержавна обласна громадська організація, яка виникла у 2000 році, а у 2001 році була зареєстрована Кіровоградським обласним управлінням юстиції.

Свою місію ІСКМ вбачає у сприянні демократичній трансформації українського суспільства шляхом підтримки розвитку місцевих громад, незалежного інформаційного простору та інтеграційних процесів на локальному рівні. Основними напрямками діяльності ІСКМ є освітній, інформаційний та дослідницький.

Діяльність ІСКМ підтримується або підтримувалась Фондом Євразія, Міжнародним Фондом «Відродження», Комітетом виборців України, Фондом імені Стефана Баторія, Міністерством закордонних справ України, Фондом Східної Європи, UNITER, Раст. Inc., ICAP «Єднання» та благодійними пожертвуваннями громадян.

Інститут соціокультурного менеджменту

Проекти, що були реалізовані ІСКМ в 2004-2009 роках:

1. «Інформаційне забезпечення процесу вирішення соціальних проблем на місцевому рівні».
2. «Інтеграція місцевих громад».
3. «Аналіз передвиборчих партійних програм».
4. «Політика справа не тільки політиків».
5. «Аналіз соціальної політики».
6. «Якісний бюджет починається з якісних програм».
7. «Ресурсне забезпечення громадських ініціатив».
8. «Про НАТО: школярам та їх батькам».
9. «Підтримка громадських ініціатив».
10. «Суспільний діалог для розвитку регіону».
11. «Спільний шлях у майбутнє».

Інститут соціокультурного менеджменту

25006, м. Кіровоград, а/с 4/30,
тел.: (0522) 27-10-95,
e-mail: iscm@mail.ru

На межі

Нова місія закладів культури напередодні приватизації соціальної інфраструктури

Сьогодні Україна має напівзруйновану систему соціального забезпечення до якої належать і заклади культури: клуби, будинки культури, бібліотеки, музеї, галереї тощо. Чому так сталося - питання, скоріш риторичне...

Так, станом на січень 2007 року, за даними управління культури Рівненської обласної державної адміністрації лише в одній Рівненській області залишилося 237 закладів культури. Понад 30 – припинили існувати через відсутність фінансування. За таких умов більшість кваліфікованих працівників не може повноцінно працювати, тому заклади культури (особливо у сільській місцевості та малих містах) практично не функціонують, не зважаючи на потреби місцевих громад.

Як наслідок незайнятості населення (особливо молоді) та відсутності цивілізованих форм відпочинку та дозвілля – відбулося збільшення рівня злочинності, алкоголізму, наркоманії та інших соціальних хвороб суспільства, особливо у сільській місцевості та малих містах нашої країни.

Окрім перерахованих вище причин занепаду закладів культури, існує ще декілька, про які не можна не сказати. По-перше, працівники галузі культури не розуміють умов ринкового господарювання та справжніх причин відсутності державного фінансування. А тому, помилково сподіваються на

те, що скоро прийде новий уряд чи міністр, Верховна Рада чи Президент і все зміниться. Підтвердженням таких хибних уявлень є опитування понад 150 працівників культури, котрі у 2007 році проходили курси вдосконалення,

**Тамара Грицак, декан Рівненського факультету
Державної академії керівних кадрів культури і
мистецтва**

організовані Рівненським факультетом Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв, який охоплює заклади культури 8 західноукраїнських областей. На жаль, більшість працівників культури (виходячи з вищевказаного опитування) не читали Конституцію України та Закони України, що регламентують діяльність закладів культури, а також не проходили навчань з основ ведення бізнесу чи недержавних неприбуткових організацій в ринкових умовах, тому бояться переходити на самоокупні форми роботи.

Для більш чіткого розуміння ситуації в галузі культури слід враховувати, що заклади культури у радянській державі створювалися не для збереження народних традицій, а для донесення у кожен населений пункт ідеології єдиної на той час комуністичної партії. Саме тому, ця більшість концертних програм та бібліотечних фондів безнадійно застарілі та не використовуються в наші часи. Оскільки

з часу прийняття Конституції України у 1996 році Україна проголосила себе державою, що не підтримує жодної з ідеологій, то – фінансування ідеологічних закладів з державного бюджету є неможливим. А відтак, марними є сподівання на вирішення проблем закладів культури з Києва. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» відносить заклади культури до комунальної власності територіальних громад. Це означає, що їх фінансування може здійснюватися лише з місцевих бюджетів, які на жаль, не мають достатніх надходжень, щоб забезпечити нормальне функціонування соціальної сфери, з якою нині ідентифікується галузь культури.

Водночас, заклади культури мають не лише приміщення та матеріально-технічну базу (хоча і не сучасну), але й працівників, які добре знають громаду та вміють її організувати для участі у важливих культурно-освітніх заходах. Враховуючи, що більшість працівників культури все ж таки не бажають поповнити ряди безробітних і готові до активної роботи, спрямованої на громадську просвіту та розвиток послуг із забезпечення відпочинку та дозвілля, Фондація імені Князів-благодійників Острозьких пропонує утворити на базі сільських та районних закладів культури осередки громадської активності.

Осередки громадської активності на базі закладів культури, отримавши відповідні навички та інформацію, можуть ефективно здійснювати правову просвіту громадян, впроваджувати в дію моделі місцевого розвитку (див. публікацію в журналі «Вісник благодійництва» за жовтень 2004 року), наприклад сільський зелений туризм, розвинути роботу комплексів культури та дозвілля для молоді, організувати та скеровувати процес створення малих екологічних та соціальних

планів дій місцевих громад.

Осередок громадської активності – це структура, яка може згуртувати, об'єднати, розвинути громаду. Осередок громадської активності може здійснювати правову просвіту, оскільки, особливо в малих населених пунктах, населення є юридично неосвічене; планувати події, важливі для

Руслан Крапліч

розвитку громади і села; впроваджувати моделі соціального й економічного розвитку (розвиток сільського зеленого туризму, програма контракції сільськогосподарської сировини тощо); організувати святкування в закладах культури, що допоможе відновити і зберегти місцеві культурні традиції.

Протягом 2003-2008 років існує думка про можливу приватизацію об'єктів соціально-побутової інфраструктури у містах і селах. Ця думка очевидно не безпідставна, оскільки нещодавно завершилася «паспортизація» закладів культури, які відвітували Управлінням культури про стан приміщень й інших об'єктів інфраструктури, земельні ділянки та майно, що їх використовують заклади культури.

Приватизація соціокультурних уста-

нов безперечно може вирішити ряд бюджетних проблем у масштабах держави. Адже якщо заклади культури працюють неефективно, є повністю дотаційними (тобто збитковими), то, продавши приміщення, землю і майно, які належать до комунальної власності територіальних громад, бюджет отримає кошти від продажу новим власникам, а надалі не буде нести витрат на утримання працівників і комунальних платежів, як і капітальних витрат на ремонт мало задіяних приміщень. Цілком очевидно, що Міністерство фінансів України і Фонд державного майна України вже давно мають чіткі цифри доходів і економії державного бюджету від цієї справи.

Більш того, експеримент, який не всіма сприймається однозначно, що проведено у Рівненській області зі скороченням бібліотек, доводить економічну та логічну ефективність вже сьогодні. Адже не секрет, що близько 90% фондів сільських бібліотек складає не художня література чи недоступна селянам підписна періодика, на яку бібліотеки не мають коштів, а макулатура із рішеннями з'їздів, пленумів, конференцій центральних і локальних компартійних конференцій. Ще задовго до здобуття незалежності Україною, сільські бібліотеки перестали отримувати і купувати літературу. Ця ж ситуація у більшості регіонів України триває й досі. Але на Рівненщині було прийнято і реалізовано рішення звести громадські бібліотеки зі шкільними, оскільки саме школа залишається нині на селі найбільш функціональним об'єктом, що впливає на громаду та здійснює просвіту. Бібліотекарі ж мають достатнє робоче навантаження, оскільки учні та вчителі є найбільш читаючою категорією, а пенсіонерам, яких у селах більшість – прийти до школи по книгу чи газету також не соромно.

Нашим завданням не є оцінити, наскільки ефективний цей експеримент. Ми лише констатуємо факт наявності подібної

практики, що свідчить про неминучість змін у галузі культури на локальному рівні.

Повертаючись до процесу приватизації, цілком очевидно, що цей процес безпосередньо торкнеться і закладів культури.

З іншого боку, на відміну від військових, працівники закладів культури могли б взяти участь у приватизації як трудові колективи, що мають право претендувати на першочерговість у викупі комунального майна, з метою збереження профілю його діяльності. Однак, напевно чи більшість сільських клубів, будинків культури і бібліотек сьогодні є до цього готовими. Оскільки, більшість з них не є юридичними особами і не мають власного балансу (бухгалтерії, печатки, рахунків у банківських установах, свого діловодства).

Звісно, сільські ради, поки не розпочали глобальну приватизацію соціально-культурної інфраструктури, могли б вже сьогодні передати приміщення закладів культури громадським організаціям, якими могли б стати центри чи осередки громадської активності. Але це явище ще не набуло масового характеру. Бо в будь-якому випадку заклади культури, як громадські, комунальні чи приватні установи – мають стати самоокупними.

Щоб цього досягнути, слід підходити до діяльності, виходячи з об'єктивної ситуації, яка складається на ринку соціокультурних послуг. Ринкові умови вимагають застосування гнучких умов до ведення бізнесу. Неприбуткова діяльність закладів культури, як і громадських організацій, є також бізнесом. Різниця полягає лише в розподілі прибутків. Приватний підприємець чи власник бізнесу забирає прибуток собі, а неприбуткова організація використовує доходи на основну діяльність і ніколи не розподіляє прибутків. Але механізми заробітку в усіх однакові. З тією лиш різницею, що інакше оформляються, обліковуються у бухгалтерії та громадські

організації не є платниками податків, на відміну від бізнесу.

На жаль, приголомшлива більшість закладів культури у сільській місцевості дуже далеко знаходиться від сучасних ринкових умов. І найближчим своїм конкурентом вважає сільські бари чи крамниці, що продають алкоголь та цигарки. Натомість не враховуючи ані місцевих потреб і можливостей, ані цільової аудиторії, що здатна платити за якісні соціокультурні послуги. Адже при врахуванні цих складових – не важко придумати способи заробітку.

Для ілюстрації розглянемо такі приклади.

Приклад перший. Більшість закладів культури, не повністю використовують можливості своїх приміщень (ефективними вважаються установи, що працюють 20-30% на добу, якщо не мати на увазі сільські установи, де цей відсоток, на жаль, є ще нижчим). Навіть обласні театри, що переважно знаходяться у центральній частині міста, де найдорожча нерухомість, використовують приміщення лише для репетицій і вечірніх вистав, і то в сезон. А вестибюль, холи й інші величезні площі практично не використовуються (хіба за виключенням різдвяно-новорічних ранків). Про сільські клуби і бібліотеки – годі й говорити.

Приклад другий. Опитування понад 200 керівників сільських клубних установ проведене на базі Рівненського факультету Державної академії керівних кадрів культури і мистецтва протягом 2008 року засвідчило, що практично 100% закладів культури надають платні послуги найменш платоспроможній і мінімальній цільовій аудиторії.

Підставою для радощів вважається прибуток у кілька сотень гривень на місяць від дискотек (танців під магнітофон, зрідка комп'ютер). Але хто ж є відвідувачем цих платних заходів? Цілком зрозуміло, що молодь від 12 до 25 років. Здавалося б усе логічно, адже

всі сільські клуби намагаються заробляти “крихти” у такий спосіб. Беззаперечно. Але більше ніж “крихти” заробити не вдасться. І причина цьому не в економічній кризі, уряді, Президентові, парламенті чи інших установах. Причина в тому, що перед тим, як стати самоокупними, слід чітко відповісти собі на питання: якою є демографічна ситуація у селах? Хто є платоспроможною верствою населення у селі, отримуючи хай незначні, але стабільні фінансові надходження? Якою і для кого має бути послуга, щоб за неї заплатили?

Поверхневий аналіз сільського ринку (відповідь на питання про демографію) неминуче приведе нас до усвідомлення, що лише близько 15 % сільського населення є діти та молодь, яка не має власних доходів, а користується дотаціями батьків чи пенсіонерів. Тобто йдеться про категорію населення, яка не здатна забезпечити фінансово своє дозвілля, і від якої звикли брати оплату сільські клуби за дискотеку. (Залишимо міркування про гуманність і соціальність такого підходу для читача). Іншою категорією сільського населення, що складає приблизно 10%, є працюючі та ще близько 15% безробітних репродуктивного віку громадян. А які послуги, за які не соромно взяти 1 грн., надають сільські клуби цій категорії населення?

І нарешті не менше 60% сільського населення складають люди з невеликими але стабільними доходами – пенсіонери. Які платні послуги, за що із задоволенням платять пенсіонери, надаються сільськими клубами для цієї найбільшої та найбільш платоспроможної категорії населення?

Аргументи на кшталт: «не гуманно брати гроші з пенсіонерів» – позбавлені логіки, оскільки всім нам відомо, що українські пенсіонери продовжують утримувати своїх дітей (працюючих чи безробітних), фінансово і матеріально підтримують онуків, даючи їм в тому числі й на дискотеку. А коли ж ці люди

можуть відпочити і присвятити час собі? Яку пропозицію, привабливу і потрібну для них, пропонує сільський клуб, враховуючи не тенденційну, а реальну потребу?

Висновок не складно зробити. Допоки сільські заклади культури намагатимуться надавати удавані платні послуги для тих, хто не має власних доходів, й ігноруватиме можливості найбільшої і платоспроможної категорії населення – процвітання закладів культури не передбачається. Бо грошей з державного бюджету не буде ніколи. А рано чи пізно нерентабельні об'єкти будуть закриті. Так само як закриваються сільські школи, в яких мало учнів.

До речі, масове закриття закладів культури і мистецтва не є новиною у Європейській новій історії. Прийшовши до влади у повоєнній Франції, генерал де Голь безжалісно припинив фінансування із державного бюджету практично усіх закладів культури і мистецтва. Понад 5 років мистецькі установи намагалися зводити “кінці з кінцями”, заробляти та розвивати французьку культуру. Переважна більшість малопрофесійних установ збанкрутувало, а працівники перейшли працювати в інші галузі чи ставали безробітними. Через п'ятирічку, ситуація в країні змінилася на краще і тим закладам, які “вижили”, було відновлено державні дотації. Це не збільшило кількість установ культури і мистецтва, але безперечно сприяло розвитку.

Україна не Франція, середина 20 століття і глобальна економіка 21 століття також відрізняються сучасними реаліями, тому чим раніше заклади культури стануть на ринковий шлях розвитку, тим більше їх виживе і працюватиме на користь громади та суспільства. У цьому плані не соромно скористатися досвідом громадських і благодійних організацій, які на відміну від комунальних установ, в переважній своїй більшості, не мають власних приміщень і

майна, чи навіть мінімальних гарантованих заробітних плат.

Не раз згаданий, у цій статті, Рівненський факультет Державної академії керівних кадрів культури і мистецтва за допомогою Фондації імені Князів-благодійників Острозьких та фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження» розробили та провели протягом 2008 року навчальний курс для закладів культури, що бажають ефективніше працювати в ринкових умовах чи трансформуватися у Центри Громадської Активності. Подібні навчання введено як обов'язкову програму вдосконалення керівників установ культури Західної України, що проводяться факультетом. А незабаром у світ вийде практичний посібник «Основи життєздатності неприбуткових організацій», який містить матеріали про участь українських закладів культури та громадських культурно-просвітницьких організацій у програмі реформування галузі культури в межах проекту «Трансформування закладів культури в осередки громадської активності», що здійснюється Фондацією імені Князів-благодійників Острозьких на базі Рівненського факультету Державної академії керівних кадрів культури і мистецтва за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження». У ній викладено матеріали присвячені стратегічному плануванню, проектному менеджменту, залученню фінансування та спонсорингу, включно із соціальним маркетингом та рекомендаціями щодо розширення зв'язків з громадськістю.

Книга буде корисною для громадських і політичних діячів, державних службовців, педагогів, працівників культури й інших неприбуткових інституцій.

Тамара Грицак,
декан Рівненського факультету
Державної академії керівних кадрів
культури і мистецтва
Руслан Краплич

Центральна бібліотека – центр громадських ініціатив Миколаєва

Тема розвитку і використання технологій соціального партнерства для Центральної бібліотеки ім. Кропив-

ницького міста Миколаєва не нова.

З 1996 року бібліотека увійшла в громадське життя міста в новій якості, обравши для себе активну модель соціального партнерства і визначивши для себе роль комунікативного центру міської громади. Ми почали підтримувати перші муніципальні об'єднання, створили Центр ділового співробітництва, а також сектор аналітичного інформування місцевих органів влади.

В 2006 році ми створили новий структурний підрозділ бібліотеки – Центр соціальної активності і партнерства (далі Центр) і громадську організацію Миколаївський міський благодійний фонд МЕТА «Від колективного бачення – до колективних дій» (далі Фонд). Таким чином, ми створили механізми, завдяки яким ми можемо ефективно співпрацювати з соціально активним громадським сектором міської спільноти в умовах існуючого законодавчого поля.

Створенню Центра і Фонду передувало вивчення досвіду подібної діяльності в Україні (Кіровоград, Рівно) та європейських

країнах. Наші фахівці пройшли навчання в рамках Центрально-українського кластеру проектів «Інтеграція місцевих спільнот» спільно з вітчизняними та зарубіжними громадськими організаціями Інститутом соціокультурного менеджменту і Центром підтримки творчих ініціатив (м. Кіровоград), Центром сприяння суспільним інноваціям (м. Миколаїв), Центром підтримки громадських та культурних ініціатив (м. Дніпропетровськ) за підтримки Фонду Євразія, а також з польськими Центрами локальної активності (ЦАЛ) в рамках міжнародного проекту «Польсько-українська Школа аніматорів місцевих спільнот», спрямованої на розвиток мережі центрів локальної активності.

Ми наблизились до розуміння того, що можемо зробити для суспільства та визначили послуги Центру соціальної активності та партнерства. В Центрі для місцевих громадських організацій провадяться навчання, здійснюється спільна суспільно-корисна діяльність, створена інформаційна зона з фондом видань «Бібліотечка активного громадянина», з «інтернет - місцями», з офісним обладнанням. За ці роки проведено не один десяток спільних заходів, спрямованих на розвиток громади.

Найбільш вдалимими формами громадських заходів стали вуличні акції, конференції в форматі «відкритого простору», форуми, благодійні аукціони, майстер-класи, сесії стратегічного планування, презентації діяльності ОГС, дні соціального партнерства. Всі проведені в бібліотеці конференції в форматі «Відкритого простору» були присвячені соціально важливим для міста темам, а саме: «Як спільними зусиллями зробити життя в нашому місті комфортним та соціально-захищеним», «Проблеми молоді: як молодь може сама їх вирішити», «Розвиток потенціалу громад України», «Як вирішити проблеми позашкільної

занятості та безнаглядності дітей м. Миколаєва» тощо.

Мабуть, головне в нашій діяльності – це постійне прагнення до соціального партнерства. Одним з консолідуючих моментів стала спільна проектна діяльність. З 2006 року Центром та партнерськими організаціями здійснено 15 проектів, підтриманих Європейською Комісією, Міжнародним фондом «Відродження», Українським жіночим фондом, Миколаївським обласним центром зайнятості, управлінням у справах дітей, сім'ї та молоді Миколаївського міськвиконкому, управлінням охорони оточуючого природного середовища департаменту ЖКГ Миколаївського міськвиконкому.

В 2008-2009 роках розпочався новий етап в реалізації проектів, вони стали технологічно більш складними. Центр і Фонд приймають участь в партнерському соціальному проекті «Благодійний сезон. Миколаїв – місто соціальних ініціатив», в діяльності робочої групи по розвитку корпоративної соціальної відповідальності в місті, в партнерському соціальному проекті «Впровадження арт-терапії на Миколаївщині», ініційованому громадською організацією «Діалог». В Центрі працюють волонтери Корпусу Миру США в Україні Чарльз Мак Конел та Луїза Барбер по проекту Корпусу Миру «Розвиток громад». При підтримці Міжнародного фонду «Відродження», Миколаївський фонд «ЛАСКА» за участю Центру соціального партнерства реалізує проект «Від моніторингу бюджетного процесу – до ефективного соціального партнерства».

Ще один проект «Відкрите світу європейське місто Миколаїв» здійснюється фондом «МЕТА» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Проект являє собою інформаційно-

просвітницьку кампанію, головною метою якої є усвідомлення жителями Миколаєва європейської ідентичності та європейських перспектив розвитку міста.

Наша спільна робота на благо міста продовжується. Ми продовжуємо вчитися, шукаємо ефективні форми соціальної взаємодії. Перед Центром соціальної активності та партнерства в бібліотеці

відкриваються нові можливості. Безумовно, тут свою роль відіграє авторитет та потенціал бібліотеки як міського закладу культури, яка вносить свій вклад в розвиток громади, підтримуючи ініціативи місцевого громадського сектору та спрямовуючи свою діяльність на інтеграцію громади в напрямку соціального розвитку міста Миколаєва.

Спеціально для «НДО-Інформ»
Тетяна Тверда, директор Центральної бібліотеки ім. Кропивницького м. Миколаєва, голова правління Миколаївського міського благодійного фонду «МЕТА» «Від колективного бачення - до колективних дій»

Миколаївський міський благодійний фонд «МЕТА»

54003, Україна, м. Миколаїв,
вул. Потьомкінська, 143а,
тел.: (0512) 24-01-10, факс (0512) 57-53-43.
e-mail: tverda@gorlib.mksat.net

На користь громаді

Проект “Підтримка громадських ініціатив” був реалізований «Інститутом соціокультурного менеджменту» (ІСКМ) протягом 2009 року за підтримки Фонду імені Стефана Баторія й Фонду Форда. Важливим компонентом проекту став конкурс міні-грантів. Усього на конкурс було подано дев’ять проектних заявок. Незалежна експертна комісія, яка керувалася критеріями актуальності, реалістичності й іновативності визначила чотири проекти, що одержали фінансування.

ІСКМ вважає компонент прозорості та публічності в реалізації будь-яких заходів, проектів надзвичайно важливим, тому оприлюднює основні кількісні та якісні показники, що були отримані в результаті реалізації проектів, котрі стали переможцями конкурсу. Також до уваги читачів пропонуються матеріали, що підготували керівники та активісти організацій-переможців конкурсу.

Основні кількісні показники за результатами конкурсу соціальних проектів:

ПОКАЗНИКИ	ПРОЯВ
Загальний бюджет проектів (грн.)	38905,00
Фінансування ІСКМ (грн.)	18720,00
Ресурси залучені з інших джерел (грн.)	20185,00
Висвітлення проектної діяльності в ЗМІ (кількість сюжетів та статей)	11
Висвітлення проектної діяльності на інтернет-сторінках (кількість матеріалів)	20
Проведено заходів	15
Кількість учасників заходів	148
Проведено досліджень	2
Розробка видань	4
Наклад видань (прим.)	1630

«Ви маєте про нас знати» або школа доброти по-кіровоградські

Проект «Ви маєте про нас знати» реалізовувався Кіровоградською громадською організацією Телевізійне Інформаційне Молодіжне Об’єднання (ТІМО) «Відкриті двері».

Однією з найбільш гострих проблем сьогодення є байдужість, ігнорування суспільством потреб та інтересів дітей з обмеженими функціональними можливостями.

Як виявилось, більшість жителів нашого міста практично не звертають увагу на дітей-інвалідів, не помічають їх присутності в магазинах, громадському транспорті. На превеликий жаль, інколи «увага» буває і жорстокою і цинічною. І це великий сором для нас, це черговий тривожний сигнал про «стан здоров’я» нашого суспільства.

Діти з вадами фізичного або психічного розвитку гостро відчують свою відмінність від інших, реагують на кожне вразливе слово або погляд, тому часто вони обирають самотність.

Члени ТІМО «Відкриті двері» намагалися віднайти шлях вирішення проблеми. Одним із варіантів, на думку активістів організації є «шлях взаємних кроків назустріч один одному». З одного боку – це виявлення розуміння, поваги, захоплення обдарованістю дітей з фізичними вадами. З іншого – подолання страху бути відштовхнутими і непочутими, вміння сміливо заявляти про себе, своє життя і особливість, свята і будні, радощі й переживання.

В рамках проекту було проведено ряд заходів: бліц-опитування населення міста «Що ви знаєте про проблеми дітей-інвалідів?» (08.09.2009), круглий стіл «Ви маєте про нас знати» (22.09.2009) та тренінг для дітей з обмеженими функціональними можливостями «Що робити, щоб мене почули?» (09.10.2009).

Бліц-опитування здійснювалось на центральній площі міста Кіровограда. За допомогою спеціально розроблених анкет волонтери проекту дізнавалися, що

ж все-таки населення міста Кіровограда знає про проблеми дітей з обмеженими функціональними можливостями. Виявилось – майже нічого. Навіть родини, в яких є діти з вадами здоров'я, мало що знають про організації, які займаються такими питаннями, досить важко йдуть на будь-який контакт. Люди замикаються у своєму горі, а потім скаржаться, що їм ніхто не допомагає. Мабуть все-таки варто говорити, щоб тебе почули, діяти, щоб тебе побачили.

Другим заходом був круглий стіл на тему: «Ви маєте про нас знати». У засіданні «круглого столу» взяли участь представники управління освіти і науки та управління у справах сім'ї та молоді Кіровоградської обласної державної адміністрації, відділу сім'ї та молоді Кіровоградської міської ради, Кіровоградського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Кіровоградської обласної організації інвалідів, Кіровоградської обласної бібліотеки для юнацтва ім.О.М.Бойченка, Кіровоградського УВП УТОС, Центру соціальної реабілітації інвалідів Кіровоградщини, Кіровоградського обласного

осередку УСІ та представники ЗМІ.

Захід мав на меті знайти нові можливості допомоги дітям з обмеженими функціональними можливостями, ефективні шляхи та способи вирішення проблеми байдужого ставлення суспільства до таких дітей, привернути увагу громадськості до цієї теми.

Учасники «круглого столу» обговорювали актуальні проблеми дітей (підлітків) з обмеженими функціональними можливостями, ділились успіхами, досвідом роботи у подоланні цих труднощів.

Про роль держави та державних програм у покращенні життя дітей з вадами здоров'я розповідали Шатна Лідія Францівна (управління освіти і науки обласної державної адміністрації), Глобенко Ірина Вікторівна (управління у справах сім'ї та молоді обласної державної адміністрації), Камишева Ольга Михайлівна (відділ сім'ї та молоді міської ради).

Питання байдужості суспільства до людей з обмеженими функціональними можливостями, психологічні проблеми дітей з вадами здоров'я піднімали у своїх виступах Боришпіль Олег Вікторович та Шелудяков Володимир (Кіровоградський обласний осередок УСІ), ділились особистими успіхами у житті, адже ці люди теж пройшли нелегкий шлях до проявлення себе і повноправності у суспільстві. Та найважливішим здобутком цього заходу стало налагодження добрих

дружніх відносин з усіма учасниками круглого столу, висловлені цікаві і цінні ідеї для покращення життя інвалідів. Все це допомагатиме ГО ТІМО «Відкриті двері» в майбутній роботі.

Не менш важливою складовою проекту став тренінг, проведений психологом, провідним спеціалістом Кіровоградського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Мирною Ріммою Володимирівною. У тренінгу взяли участь десять дітей (10-15 років) з вадами здоров'я. Саме для них проведено комплекс вправ: малювання пастелями, пальчиковими фарбами, ліплення з пластиліну. У процесі роботи діти познайомились, відкрились. В такій невимушеній обстановці вони відчували себе вільно, стали більш впевненими у собі. В цілому весь комплекс вправ був спрямований на те, щоб діти стали більш розкутими, позбулись комплексів меншовартості (адже і вони можуть самостійно, власними руками творити), навчились вільно спілкуватись з однолітками, а в подальшому житті – більш впевнено почували себе в суспільстві, знайшли свої інтереси і місце.

Результати роботи за проектом висвітлені на сайтах ТІМО «Відкриті двері» та ОЮБ ім. Бойченка.

Всі, хто брав участь у реалізації зазначеного проекту з великою вдячністю згадують тих людей та організації, які присвятили їм та проекту багато часу і сил. Партнерську допомогу надали: Сергій Михайлович Подорожний (голова Кіровоградської обласної організації інвалідів), Олег Володимирович Краснокутський (директор Кіровоградського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді), обласна бібліотека для юнацтва ім. О.М. Бойченка. Їх допомога була надзвичайно цінною. ГО ТІМО «Відкриті двері» висловлює безмежну вдячність всім цим людям за їх небайдужість і чуйність.

**Спеціально для «НДО-Інформ»
Лариса Савенко**

Школа соціальних ініціатив

Проект «Школа соціальних ініціатив» був реалізований КОМО «Фундація Регіональних Ініціатив» при підтримці Інституту соціокультурного менеджменту. Наш проект був направлений на підвищення рівня активності студентів професійно-технічних навчальних закладів міста Кіровограда.

Дуже часто ця досить чисельна молода

аудиторія нашого міста (більше 12500 молодих людей) залишається осторонь суспільно-політичного життя нашого міста, нашої області. У нас виникло питання – чому? Адже молоді люди всього світу завжди були в лавах активістів, задавали темп, були першими!

Тож, основною метою проекту «Школа соціальних ініціатив» стало залучення до активної суспільної діяльності цієї категорії молодих людей, створення передумов для розвитку їх соціальної свідомості та відповідальності.

Проект «Школа» допоміг учасникам зрозуміти сутність активної громадської позиції, важливість соціальної активності, відкритості, толерантності та взаємної підтримки.

Важливим етапом проекту стала «практика», якщо говорити мовою студентів. Учасники проекту із задоволенням та інтересом пройшли «стажування» в громадських організаціях Кіровограда, побачили чим, власне,

займаються об'єднання громадян, особисто брали участь в роботі організацій. Безумовним досягненням проекту, на нашу думку, стало розуміння учасниками проекту важливості соціальної активності, необхідності суспільного життя, відповідальної громадської позиції.

«Учні Школи» дізналися про проблеми, які існують в суспільстві. Зрозуміли необхідність активної співпраці громадських організацій та органів влади, оскільки в нашому суспільстві існує величезний перелік проблем, подолати котрі можна лише за умови об'єднання зусиль громадськості і влади. Соціальна робота – як вид діяльності, для учасників «Школи» стала новим та цікавим напрямом.

Ще одним позитивним результатом проекту стало об'єднання в рамках «Школи» громадських організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування. Суттєву підтримку «Школі» надали: управління освіти і науки Кіровоградської обласної державної адміністрації, Кіровоградський центр соціальної та психологічної допомоги, керівництво професійно-технічних навчальних закладів, а також громадські організації.

Ми впевнені, що спільними зусиллями ми зможемо підвищити рівень соціальної активності молоді, повернемо її обличчям до громадського життя, нагадаємо молодим людям про патріотизм та громадську відповідальність.

З вдячністю «учням та вчителям Школи» Світлана Гаращенко

«Будинок надії» - з вірою в перемогу!

Основним пріоритетом у діяльності Кіровоградського обласного благодійного фонду «Наш дім» - є соціальна адаптація дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

З другої половини 2009 року фонд розпочав активно збирати кошти для

того, щоб придбати будинок для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які випускаються з дитячого будинку «Наш дім» і не мають власної житлової площі. Також ці діти практично не мають шансів отримати сім'ю. «Ми розраховуємо у найближчі два роки придбати будинок для цих дітей, в якому б вони почувалися справжніми господарями. Ми хочемо, щоб це була саме їхня домівка, щоб вони відчували реальний захист з боку суспільства», - зазначає голова Кіровоградського обласного благодійного фонду «Наш дім» Сергій Покидов.

Придбати житло для наших вихованців – головна мета для нашої організації, тому наш проект «Будинок надії», що підтримав Інститут соціокультурного менеджменту, ми спрямували на те, щоб привернути увагу всіх, хто може нам допомогти здійснити нашу мрію: благодійників,

небайдужих громадян, міжнародні благодійні організації.

Завдяки цьому проекту нами було підготовлено друковану інформаційну продукцію про «Наш дім», про мрію всіх його мешканців.

Таким чином, завдяки проекту з'явилася Велика Надія і, можливо, Великий Шанс допомогти дітям!

Ми сподіваємося, що у нас все вийде і наш досвід буде тією історією, яка в свою чергу, стане прикладом, точкою відліку для інших «будинків надії» України.

З надією колектив та вихованці «Нашого дому»

Ми говоримо алкоголю – ні!

Сьогодні ні для кого не секрет, що молодь в нашій країні вживає алкоголь дуже часто. Як свідчать чисельні національні опитування, діти у віці 10-12 років вже вживали алкогольні напої. Статистика невтішна, але, як відомо, річ досить вперта. Тож, якщо продовжувати просто спостерігати за розвитком подій, можна допустити втрату майбутнього покоління нашої країни.

Профілактичною кампанією «Я говорю алкоголю – ні!», що була реалізована за сприяння ІСКМ, ми намагалися змінити ставлення підлітків до вживання алкогольних напоїв. Наша організація прагнула продемонструвати підліткам і молоді можливість відпочивати і без алкоголю.

Для цього наша команда підготувала спеціальну групу «Стріт уокерів» або «вуличних тренерів», які мали стати справжніми друзями для юних мешканців спальних мікрорайонів нашого міста, в яких був реалізований наш проект. Задум був успішно втілений у життя – і «уокери» дійсно стали ініціаторами та організаторами багатьох веселих, цікавих та незвичних заходів для своїх юних друзів, які активно брали участь у всіх іграх та конкурсах, що були запропоновані нашими «уокерами». Під час своєї роботи тренери стикалися і з певними труднощами – пенсіонери, які полюбляють тихий відпочинок біля своїх

будинків, не завжди схвально ставилися до активних ігор, спортивних естафет, в яких брали участь їх юні сусіди, а інколи і їх батьки.

Ми спробували показати дітям та

нагадати їх батькам відомі, але забуті види відпочинку для всієї родини, які не тільки корисні для здоров'я, але й об'єднують родини. І для такого відпочинку не потрібні великі гроші та будь-який допінг, в тому числі - алкоголь.

Реалізація проекту допомогла привернути увагу громадськості до проблем здорового способу життя нашої молоді та раціонального використання вільного часу підлітків. Також ми спробували змінити ставлення окремих груп підлітків до власного здоров'я і зробили перший крок у боротьбі з модою на «погані звички». Позитивним також можна вважати і те, що міська влада звернулася до нас з проханням поділитися досвідом організації роботи «вуличних тренерів», визнавши цей формат досить успішним.

**За здоровий спосіб життя
Людмила Шестакова та всі
«стріт уокери» Кіровограда**

Конструктивний діалог: влада і громадськість

В рамках проекту «Суспільний діалог для розвитку регіону»* Інститут

соціокультурного менеджменту організував та провів семінар «Громадський моніторинг та аналіз процесу реалізації цільових програм, а також звітності про результати їх виконання», який проходив на базі Кіровоградського національного технічного університету.

В семінарі взяли участь представники структурних підрозділів Кіровоградської обласної державної адміністрації, представники громадських організацій, науковці та журналісти області.

Під час семінару було представлено результати дослідження «Звітність по цільових програмах», розглянуто питання залучення представників громадськості до процесу розробки цільових програм, спрямованих на вирішення актуальних проблем місцевого розвитку, проаналізовано нормативно-правові акти органів місцевого самоврядування, спрямовані на забезпечення ефективної участі представників громадськості в процесі реалізації цільових програм і оцінки їхніх результатів.

Учасники семінару змогли не лише ознайомитися з практикою публічної

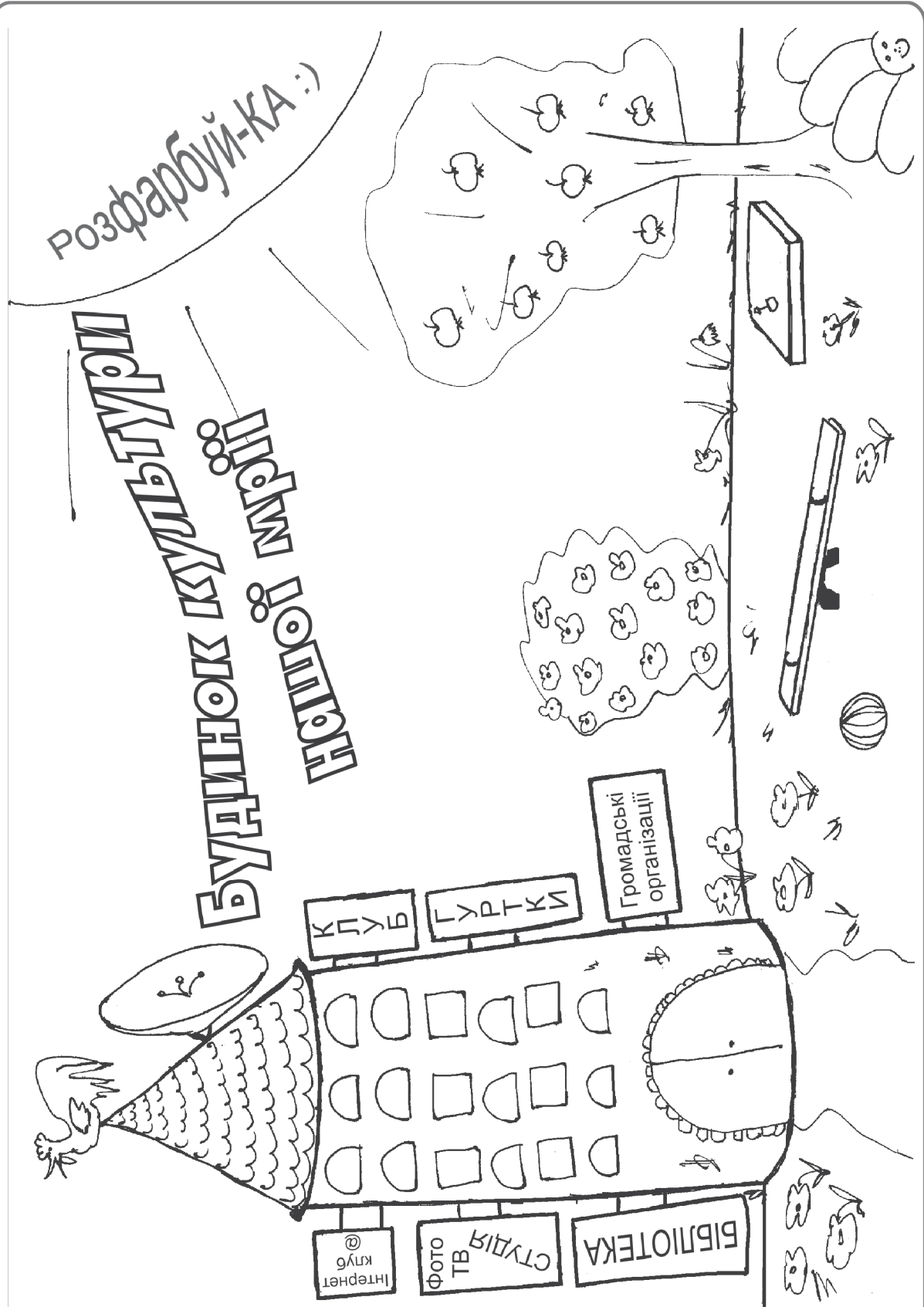
звітності по виконанню цільових програм в Україні та в інших країнах, а й спільно розробити рекомендації з удосконалення цього процесу, зокрема, була озвучена думка щодо доцільності залучення громадськості до процесу розробки та планування заходів в рамках програм, що дозволить уникнути прикрих помилок в ході реалізації програм.

Неочікуваним результатом семінару стала пропозиція від представників контролюючих органів регіону до присутніх представників громадських об'єднань розглянути можливість налагодження співпраці.

На завершення семінару керівник ІСКМ Лев Абрамов, зазначив, що звітування виконавців цільових програм через офіційні веб-сторінки структурних підрозділів Кіровоградської обласної державної адміністрації, по-перше, у споживачів адміністративних послуг збільшить рівень довіри до влади; по-друге, допоможе заощадити ресурси держави в умовах соціально-економічної кризи, адже процес звітування про хід та результати виконання програм шляхом їх оприлюднення через друковані засоби масової інформації є досить витратним. Також Лев Костянтинівич запропонував всім учасникам семінару взяти активну участь у розробці чергового навчально-методичного посібника ІСКМ «Місцеві цільові програми та механізми прозорості в їх реалізації».

Оксана Гур'янова

* Проект «Суспільний діалог для розвитку регіону», що реалізується Інститутом соціокультурного менеджменту (ІСКМ) в межах спільної ініціативи Pact Inc., Міжнародного фонду «Відродження» та Фонду Східна Європа. Реалізація компоненту «Підтримка місцевих ініціатив» програми «Об'єднуємося заради реформ (UNITER)», що виконується Pact Inc., стала можливою завдяки ширшій підтримці американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного Розвитку (USAID), та фінансовій підтримці Міжнародного фонду «Відродження».

Новорічні свята

ОЧИМА ДІТЕЙ

Дорогі друзі!

До нашої редакції надійшли дитячі малюнки від учнів 1-Г класу Кіровоградської загальноосвітньої школи №18, які за допомогою фарб, олівців та фломастерів спробували розповісти нам про свої враження від новорічних свят. Ми щиро вдячні всім, хто виявив таку ініціативу та пропонуємо до вашої уваги найкращі малюнки!

Гарлицька Оля

Ніколаєва Оля

Свіркул Настя

Момот Сергій

Жончук Нікіта

Сімбаба Іван

Кравченко Катерина

Увага!

«НДО-Інформ» оголошує конкурс на кращу фотороботу на тему: «В об'єктиві: будинок культури».

Конкурс покликаний привернути увагу громадськості до проблем закладів культури. Тож, якщо у вас є бажання та можливість зробити цифрові фотографії сільських будинків культури та цікавих заходів, що відбуваються в клубах, запрошуємо до участі.

Роботи просимо надсилати до 1 квітня 2010 року на адресу:

iscmkonkurs@mail.ru

* В листі необхідно зазначити контактні телефони, ваше прізвище та ім'я, адресу та назву фотороботи.

Видання ІСКМ

«Менеджмент неприбуткових організацій. Частина 1» (Азарова Т.В., Абрамов Л.К., - ЦПТІ, ІСКМ, Кіровоград – 2003, 128 ст.)

Зростання ролі громадського сектору в житті нашого суспільства вимагає високого рівня професіоналізму від його лідерів. Особливо це актуально зараз, коли ще не створено систему підготовки керівників НДО на державному рівні. Саме з урахуванням цих обставин створювалось видання. Першу частину цього навчально-методичного посібника присвячено теоретичним основам менеджменту та громадські організації, як об'єкту управління. Традиційно видання містить чимало вправ та завдань для самовдосконалення. Видання здійснено ІСКМ та ЦПТІ в рамках проекту підтриманого Фондом Євразія за рахунок коштів, наданих USAID.

Зростання ролі громадського сектору в житті нашого суспільства вимагає високого рівня професіоналізму від його лідерів. Особливо це актуально зараз, коли ще не створено систему підготовки керівників НДО на державному рівні. Саме з урахуванням цих обставин створювалось видання. Першу частину цього навчально-методичного посібника присвячено теоретичним основам менеджменту та громадські організації, як об'єкту управління. Традиційно видання містить чимало вправ та завдань для самовдосконалення. Видання здійснено ІСКМ та ЦПТІ в рамках проекту підтриманого Фондом Євразія за рахунок коштів, наданих USAID.

«Менеджмент неприбуткових організацій. Частина 2» (Азарова Т.В., Абрамов Л.К., - ЦПТІ, ІСКМ, Кіровоград – 2003, 140 ст.)

Ефективність діяльності керівника НДО багато в чому залежить від того, наскільки раціонально він планує. Дане видання повністю присвячене розгляду основних видів планування. Особливу увагу приділено такому важливому напрямку, як управління проектами. На прикладах автори розглядають основні етапи процесу: оцінка життєздатності ідей, планування заходів, моніторинг та оцінка, підготовка звіту. Книга містить вправи для самостійної роботи. Видання здійснено ІСКМ та ЦПТІ в рамках проекту підтриманого Фондом Євразія за рахунок коштів, наданих USAID.

«Інформаційне забезпечення Процесу рішення соціальних проблем на місцевому рівні» (Азарова Т.В., Абрамов Л.К., - ЦПТІ, ІСКМ, Кіровоград – 2003, 116 ст.)

ІСКМ в рамках проекту «Розвиток незалежного інформаційного простору в Україні», підтриманого Фондом Євразія за рахунок коштів USAID, видав навчально-методичний посібник. Дане видання містить наступні розділи: рішення соціальних проблем на місцевому рівні; інформаційний простір та

інформаційний обмін; роль інформаційного обміну у вирішенні соціальних проблем; інформаційний потенціал третього сектору; ЗМІ та громадянське суспільство; традиційні форми взаємозв'язку НДО та ЗМІ та ін. Підручник містить велику кількість вправ та завдань для самоконтролю.

«Соціальні технології. Частина 2» (Азарова Т.В., Абрамов Л.К., - ІСКМ, Кіровоград – 2004, 108 ст.)

Особливого значення останнім часом набуває діяльність громадських організацій, які виступають своєрідним каталізатором активності місцевих громад. Саме представникам таких організацій адресоване це видання. В ньому життя громади автори розглядають в різних аспектах; описують способи та форми взаємодії в громаді; пропонують нові методи навчання та розвитку громади. Зокрема досить детально розглядається зовсім нова для третього сектору України форма співпраці – кластер проектів. Видання здійснено ІСКМ в рамках Центрально українського кластеру проектів «Інтеграція місцевих спільнот» при підтримці Фонду Євразія за рахунок коштів, наданих USAID.

«Соціальні технології. Частина 1» (Азарова Т.В., Абрамов Л.К., - ІСКМ, Кіровоград – 2004, 104) ст.

Розвиток громадського сектору в Україні вступає в якісно новий етап, коли особливого значення набуває ефективність роботи кожної громадської організації. Досягти такої ефективності можна лише використовуючи соціальні технології. В даному посібнику автори спробували пояснити, що таке соціальні технології і як

вони використовуються. Видання здійснено ІСКМ в рамках Центрально українського кластеру проектів «Інтеграція місцевих спільнот» при підтримці Фонду Євразія за рахунок коштів, наданих USAID.

«Україна-НАТО: абетка відносин» (ІСКМ, Кіровоград – 2006, 40 ст.)

ІСКМ в рамках проекту «Політика – справа не тільки політиків», підтриманого Міністерством закордонних справ України, видав посібник «Україна-НАТО: абетка відносин». Дане видання містить наступні розділи: НАТО, як організація колективної безпеки; законодавча база відносин Україна – НАТО; розвиток і нинішній стан відносин Україна – НАТО; переваги членства; перспективи національного ОПК у разі вступу України в НАТО; фінансовий аспект членства України в Альянсі; референдум щодо вступу до НАТО та інформування громадськості; цивільний вимір діяльності НАТО; відносини Росія – НАТО; будапештський меморандум і нейтралітет, як засоби гарантування безпеки України.

